Wat is de impact op de auditieve synthese en leesresultaten van zingend of zoemend lezen in het kleuteronderwijs (groep 1 en 2)?

Beantwoord door Maurice de Greef (kennismakelaar Kennisrotonde).

9 juli 2019 – update 19 februari 2024

KR. 656

Kort antwoord

Zingend of zoemend lezen is een manier van lezen, waarbij klanken lang worden aangehouden. Enkele onderzoeken wijzen erop dat de inzet van een lesmethode met zingend of zoemend lezen een positieve impuls geeft aan het leesniveau van leerlingen in groep 3. Daarnaast lijken de eerste onderzoeken, aanwijzingen te geven dat kleuters makkelijker tot decoderen komen.

Antwoord

Zingend of zoemend lezen is een manier van lezen, waarbij klanken lang worden aangehouden (Wouda, 2017). Woorden worden uitgesproken zonder ze in stukjes op te breken (Wouda, 2017). In de jaren '70 sprak men voor het eerst over het lezen met verlengde klank. Koning (1992) heeft later de term zingend lezen geïntroduceerd. Dit werd zo benoemd om spellend lezen te voorkomen (als tussenfase bij woordbenoeming). Voorbeelden volgens Wouda (2017) zijn: sssssiiiiip (sip) of mmmaaaan (Maan). Zoemend of zingend lezen kan worden ingezet om te voorkomen dat kinderen spellend blijven lezen. Vraag is of deze wijze van het leren lezen een impact heeft op de auditieve synthese en de leesresultaten van de kinderen in groep 1 en 2.

Belang van keuze en inzet van methode

Is het zo, dat door een bepaalde manier van leren lezen kinderen betere resultaten bereiken? Volgens Hattie (2009) zijn met name het directe instructiemodel, het geven van feedback en de kwaliteit en hoeveelheid instructie van belang voor het leren van kinderen. Hieruit is niet af te leiden, dat een bepaalde methode voor betere resultaten zorgt. Onderzoek van McGeown et al. (2012) toont echter aan, dat inzet van verschillende strategieën van woordherkenning ervoor kunnen zorgen, dat kinderen verschillende cognitieve vaardigheden kunnen ontwikkelen (zoals letterkennis en fonemisch bewustzijn). Een verkenning naar de impact van het gebruik van een bepaalde methode voor het aanleren van lezen lijkt dus op zijn plaats.

Welke manier van leren lezen werkt voor groep 1 en 2?

Alvorens naar de impact van zingend of zoemend lezen wordt gekeken, is het interessant om te kijken wat bekend is over de impact van methoden bij kinderen van groep 1 en 2. Er is onderzoek gedaan naar de

impact van de inzet van de 'phonics method' bij kinderen uit groep 1 en 2. Dit is een structuurmethode, oftewel een systematische fonemische aanpak van het aanleren van woorden. Onderzoek laat zien, dat door inzet van deze methode kinderen van groep 1 en 2 een beter fonemisch bewustzijn naast betere spellings- en leesvaardigheden krijgen (De Graaff et al., 2009). Ook kunnen kinderen (zowel groep 1 en 2 als groep 3) beter woorden decoderen (herkennen) en lezen, krijgen ze een beter tekstbegrip en betere spellingsvaardigheden (Ehri et al. 2001). Daarnaast is aangetoond, dat ze een beter tekstbegrip krijgen (Connelly et al., 2001).

Impact van zingend of zoemend lezen

Naar de impact van zingend of zoemend lezen op zich zijn enkele onderzoeken gedaan, wat enkele (in)directe aanwijzingen voor de effectiviteit oplevert. Volgens Johnston en Watson (1997) laat onderzoek zien dat het vooral van belang is dat kinderen leren hoe letters gemengd of samengevoegd kunnen worden, zodat ze woorden leren uitspreken. Biervliet (2015) sluit daarbij aan, door aan te geven dat lettergroeplezen voor een vlottere synthese (samenvoegen van klanken van de letters tot een woord) zorgt. De lettergroepen bestaan meestal uit twee letters, waarvan één klinker en één medeklinker en lijkt een middel te zijn om een bepaalde letter via covariatie met een andere letter te oefenen (Biervliet, 2015). Voorbeelden zijn v-is of r-ot. Onderzoek onder leerlingen die een methode gebruiken waar lettergroeplezen onderdeel van is, laat zien dat 94% van de leraren ervaart dat door het lettergroeplezen de synthese vlotter gaat (Legrand en Spoelders, 2005).

Zoals gezegd zijn naar de impact van zingend of zoemend lezen enkele onderzoeken gedaan. Er zijn drie onderzoeken die aanwijzingen geven, dat de inzet van zingend of zoemend lezen een impact heeft op het leesniveau van kinderen. Dit betreft onderzoeken naar de methode 'Zo leer je kinderen lezen en spellen', waarvan het zingend of zoemend lezen onderdeel is. Deze methode heeft een aantal uitgangspunten, zoals onder andere een eenduidige, stapsgewijze instructie gevolgd door inoefening en gerichte feedback, naast een groepsgewijze aanpak, differentiatie naar onder andere moeilijkheid, aandacht voor spelling, ordening als denkkader voor de kinderen en multisensorieel (Schraven, 2019). Bosman en Schraven (2008) tonen aan, dat door inzet van deze methode kinderen in groep 3 in het speciaal onderwijs een leesniveau kunnen halen dat niet onderdoet voor het leesniveau van kinderen van groep 3 in het reguliere onderwijs en beters scoorden dan kinderen die niet met de methode hadden leren lezen. Ook in het regulier onderwijs blijkt de inzet van deze methode een impact te hebben op het leesniveau van de leerlingen. Op scholen waar met deze methode wordt gewerkt stegen de leesresultaten van kinderen in groep 3. Meer leerlingen haalden beheersingsniveau AVI-2 en AVI-3 (Bosman en Schraven, 2011). Echter moet wel worden vermeld, dat dit onderdeel is van de gehele methode, waarbij niet duidelijk wordt of sec zingen of zoemend lezen van invloed is op het uiteindelijke leesresultaat. Ten slotte toont onderzoek van Gonzalex-Frey en Ehri (2020) onder kleuters aan dat kinderen met zingend of zoemend lezen makkelijker tot decoderen komen.

Inzet van zingend of zoemend lezen in groep 1 en 2

Naast het feit dat het directe instructiemodel, het geven van feedback en de kwaliteit en hoeveelheid instructie van belang zijn voor het leren van kinderen zijn er aanwijzingen dat de gekozen methode van invloed kan zijn op het leerresultaat bij kinderen. In groep 3 zijn er eerste onderzoeken gedaan om in kaart te brengen wat de impact van een methode is waar zingend of zoemend lezen onderdeel van is. Het lijkt erop dat voor deze groep door de inzet van zingend of zoemend lezen het beheersingsniveau van lezen verbeterd wordt. Echter is dit wel onderdeel van een gehele methode, waarbij niet duidelijk wordt of sec

zingen of zoemend lezen van invloed is op bijvoorbeeld de auditieve synthese of het uiteindelijke leesresultaat. Door navraag bij twee experts wordt duidelijk, dat er nog weinig evidence-based resultaten zijn betreffende de impact van zingend of zoemend lezen voor kinderen uit groep 1 en 2. De eerste onderzoeken lijken zoals eerder aangegeven aan te tonen dat kleuters door zingend of zoemend lezen makkelijker kunnen decoderen. Eerste resultaten van de inzet van zingend of zoemend lijken ook een positieve impuls te geven aan het leesniveau van leerlingen in groep 3.

Geraadpleegde bronnen

Bosman, A. & Schraven, J. (2008). Lezen en spellen: Zo leer je kinderen lezen en spellen in het speciaal basisonderwijs. *Tijdschrift voor Remedial Teaching*, *1*, p. 26 – 29.

Bosman, A.M.T. & Schraven, J.L.M. (2011). Groep 3 ontwikkeling AVI voor en na invoering ZLKLS.

Connelly, V., Johnston, R. & Thompson, G. B. (2001). The effect of phonics instruction on the reading comprehension of beginning readers. *Reading and Writing: An Interdisciplinary Journal* 14, p. 423 – 457.

De Graaff, S., Bosman, A.M.T., Hasselman, F. & Verhoeven, L. (2009). Benefits of Systematic Phonics Instruction. *Scientific Studies of Reading*, *13(4)*, p. 318 – 333.

Ehri, L.C., Nunes, S.R., Stahl, S.A. & Willows, D.M. (2001). Systematic Phonics Instruction Helps Students Learn to Read: Evidence from the National Reading Panel's Meta-Analysis. *Review of Educational Research*, *71(3)*, p. 393 – 447.

Gonzalez-Frey, S.M. & Ehri, L.C. (2020). Connected Phonation is More Effective than Segmented Phonation for Teaching Beginning Readers to Decode Unfamiliar Words , Scientific Studies of Reading Volume 25, 2021 - Issue 3

Hattie, J. (2009). Visible Learning: *A Synthesis of over 800 Meta-Analyses relating to Achievement.* London: Routledge.

Johnston, R.S. & Watson, J. (1997). Developing Reading, Spelling and Phonemic Awareness Skills in Primary School Children. *Reading*, *31:* p.37 – 40.

Koning, L.J. (1992). Aanpakgedrag: een nieuwe benadering bij het leren lezen. Den Bosch, Malmberg.

Legrand, V. & Spoelders, M. (2005). Leessprong & directe systeemmethode (DSM): Wat vindt de leerkracht ervan? *Onderwijskrant 135*, p. 34 – 37.

McGeown, S.P., Johnston, R.S. & Medford, E. (2012). Reading instruction affects the cognitive skills supporting early reading development. *Learning and Individual Differences 22*, p. 360 – 364.

Schraven, J. (2019). *Zo leer je kinderen lezen en spellen: Methodiek: Uitgangspunten*.

Van Biervliet, P. (2015). Vlotte synthese via lettergroeplezen. *Caleidoscoop 27(1)*, p. 14 – 21.

Wouda, J. (2017). *Hakken en Plakken, zoemen en zingen*. Retrieved: 1-07-2019.

Meer weten?

Ander relevant Kennisrotonde-antwoord:

Welke strategie is het effectiefst voor het aanleren van auditieve synthese bij technisch lezen?

Over deze vraag

Opgesteld door:	Maurice de Greef (kennismakelaar Kennisrotonde)
Vraagsteller:	Leerkracht en specialist begaafdheid
Onderwijssector:	PO
Trefwoorden:	Zingen lezen, zoemend lezen, leesonderwijs, groep ½, auditieve synthese
Referentie:	Kennisrotonde. (2024). *Wat is de impact op de auditieve synthese en leesresultaten van zingend of zoemend lezen in het kleuteronderwijs (groep 1 en 2)?* (2e update) (KR. 656)

Dit antwoord is gepubliceerd op Kennisrotonde.nl. De Kennisrotonde is samen met NCO en Onderwijskennis een dienst van het NRO.